

Position Paper

Landschapsgronden: bekijk het breed!

Juni 2022

De Federatie Particulier Grondbezit (FPG) steunt de doelen van het kabinet: beschermen van de natuur in ons land, tegengaan van verlies van biodiversiteit en perspectief bieden aan de agrarische sector. Het stikstofdebat wordt echter overheerst door ecologische doelen en bespiegelingen waarbij de voorwaarde voor een succesvolle transitie, te weten economisch perspectief, nog nauwelijks een inhoudelijke lading heeft gekregen.

De landschapsgronden dat het kabinet als tussenvorm tussen landbouwgrond en natuurgrond wil invullen, biedt bij een goede uitwerking juist mogelijkheden voor ondernemers en grondeigenaren. FPG introduceert hiertoe het 'Boerenlandgoed' als een perspectiefvol bedrijfsmodel.

Wat zijn landschapsgronden?

Hoe landschapsgronden worden ingevuld is nog niet duidelijk. Veel vragen zijn nog onbeantwoord. Wat kunnen bijvoorbeeld landschapsgronden bijdragen aan de verbetering van de natuur en wat zijn de sociale en economische gevolgen voor de ondernemers, de grondeigenaren en de bewoners? En ook: hoe kunnen landschapsgronden praktisch worden gerealiseerd en financieel en juridisch worden geregeld?

De richting van de transitie moet volgens FPG worden ingezet naar meer grondgebonden en natuurgerichte bedrijven die minder emissies veroorzaken. Dat is mogelijk door een aantal verschillende maatregelen, die moeten leiden naar extensiever gebruik van grond en minder veedichte gebieden nabij Natura 2000-gebieden.

Daarom heeft FPG een visie ([zie bijlage](#)) op deze thema's ontwikkeld. Centraal daarin staan:

- a) Het benutten van de kracht van agrarisch ondernemerschap en particulier eigendom.
- b) Het behoud van landbouwgrond voor agrarische ondernemers.

Dat zijn de motoren voor investeringen in een sterkere weerbare natuur en behoud van economische vitaliteit.

Landgoederen als inspiratiebron

FPG stelt dit voor vanuit de traditie waarin de leden sinds lang staan. De leden van FPG investeren op hun landgoederen, agrarische bedrijven en losse grond soms al eeuwenlang in een mooi en gezond landelijk gebied: iets waar we allemaal dagelijks van kunnen genieten. Met oog voor de volgende generaties verbinden zij economie, natuur en erfgoed. Dit is precies wat Nederland nodig heeft nu stikstofproblemen en klimaat om ingrijpende aanpassing vragen. Landeigenaren streven ernaar die investeringen te betalen met de opbrengst van hun grond, die met name komt vanuit landbouw en bosbouw.

Perspectief nodig voor transitie

Landgoed-, grondeigenaren en institutionele verpachters gebruiken pachtinkomsten om de natuur en het cultuurhistorisch geladen landschap in stand te houden, te herstellen en verder te ontwikkelen. Het gebruik van landbouw- en bosgrond is daarmee het fundament van het verdienvermogen van agrarisch ondernemers en eigenaren en verpachters. Het rendement op

die grond is doorslaggevend voor hun bereidheid en mogelijkheden om te investeren in verduurzaming.

Agrarische ondernemers en particuliere grondeigenaren zullen toekomstgerichte bedrijfsplannen moeten maken. De plannen van de ondernemers zullen een mix zijn van investeringen, zowel in technische maatregelen en management als in extensivering en combinaties van landbouw met andere functies zoals natuur, recreatie, energie, wonen, carbon-farming en groen/blauwe diensten.

Van de opkoop van grond, onteigening en een nationale grondbank verwacht de FPG niet dat de beoogde transitie wordt versneld en ondernemerschap wordt gestimuleerd. Integendeel. Beter is het de gebiedsopgaven in de gebiedsgerichte aanpak, mét de ondernemers en grondeigenaren in het gebied zelf aan het stuur serieus te nemen.

Boerenlandgoed

De FPG introduceert hiervoor een kansrijk bedrijfsmodel: het Boerenlandgoed, dat rust op dezelfde pijlers als een traditioneel landgoed dat is gerangschikt onder de Natuurschoonwet 1928 (NSW): extensieve landbouw, natuur, landschap in verwevenheid en toegankelijk voor het publiek. Voor het slagen van Boerenlandgoederen is het van belang dat deze onder de werking van de Natuurschoonwet komen, net zoals de klassieke landgoederen.

De kenmerken van een boerenlandgoed zijn samengevat:

- Een grondgebonden en multifunctionele bedrijfsvoering
- De grond aaneengesloten bij de bedrijfsgebouwen
- Openstelling op basis van NSW-voorwaarden
- Een economische bedrijfsvoering en schaal die overdraagbaar is aan volgende generaties.

Daarnaast is het nodig om, in het kader van de gebiedsgerichte aanpak, de grondvragen aan te pakken door inzet van kavelruil en wettelijke verkaveling. Ook zullen wet- en regelgeving op het gebied van pacht, mest, fiscaliteit, natuur, agrarisch natuurbeheer en GLB de transitie naar een meer grondgebonden en natuurgerichte bedrijfsvoering kunnen ondersteunen. Deze moeten waar nodig worden aangepast.

Denk bijvoorbeeld aan passende langjarige pakketten (minimaal 20 jaar) groene en blauwe diensten en – heel belangrijk – aanpassing van de pachtwet. Tenslotte, bedrijven die een bedrijfsvoering laten zien welke lage emissies garandeert, moeten kunnen rekenen op eenvoudige regelgeving.

Afsluitend: de leden van FPG willen bijdragen aan een succesvolle, haalbare en betaalbare transitie van het landelijk gebied. Dat is een enorme opgave die kans van slagen heeft als in de eerste plaats de gestelde doelen realistisch zijn en vervolgens de kracht van ondernemerschap en het belang van grondeigenaarschap voluit worden benut.

Over de Federatie Particulier Grondbezit (FPG)

De Federatie Particulier Grondbezit is dé vereniging voor particuliere eigenaren van grond in Nederland: landbouwgrond, bos- en natuurterreinen, oude en nieuwe landgoederen. De 1.600 leden zijn verantwoordelijk voor het beheer van ca. 200.000 hectare en leveren daarmee een belangrijke maatschappelijke bijdrage aan voedselvoorziening, cultuurhistorie, natuurbeheer en recreatiemogelijkheden.